

Moso lituanistinė mokykla „Varpas“ garsiai aidi visoje Norvegijoje

Norvegijoje iš viso šiuo metu veikia šešiolika lituanistinių mokyklų, kuriose lietuvių vaikai ne tik mokosi gimtosios kalbos ir istorijos, kultūros, bet ir turi galimybę įsitraukti į įvairias, įdomias veiklas, projektus, visapusiškai ugdytis. Lituanistinė mokykla „Varpas“, įsikūrusi Mose (Moss), mieste pietryčių Norvegijoje, veikia jau šeštus metus. Džiugu, jog mokyklos veikla, čia dirbančių, kuriančių žmonių indėlis pastebėtas ir įvertintas.

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Gimtosios kalbos perdavimas, jos išsaugojimas išeivijoje nėra savaime suprantamas ir tikrai lengvai įgyvendinamas dalykas. Gyvenant svečioje šalyje ir kitoje kalbinėje aplinkoje, dažnai vartojant vietos kalbą, po truputį darosi sunkiau kalbėti gimtąja kalba. Šeimai dažnai reikia dėti milžiniškas pastangas, kad įskiepytų norą vaikams kalbėti nelengva lietuvių kalba, dar sunkiau išlaikyti tą norą, tikslą jau ne pirmos išeivių kartos ar mišrioje šeimoje. Kiekvienas gyvenantis emigracijoje žmogus turėtų sau atsakyti į klausimą, kodėl jam svarbu išlaikyti lietuvių kalbą kasdien bendraujant su šeimos nariais ar su kitais lietuviais. Apgalvoti, kaip jis motyvuos savo vaikus, kad šie išsaugotų, puoselėtų paveldėtąją kalbą.

Didžiausi lietuvių kalbos ir tapatumo išsaugojimo židiniai dažiausiai yra šalių,

miestų lietuvių organizacijos, parapijos ir lituanistinės mokyklos. Lituanistinis ugdymas padeda jaunajai kartai perimti tautines vertybes – kalbą, kultūrą, istoriją, pažinti bei pamilti savo kraštą, savo lietuviškąją tapatybę. Norvegijoje iš viso šiuo metu veikia šešiolika lituanistinių mokyklų, kuriose lietuvių vaikai ne tik mokosi gimtosios kalbos ir istorijos, kultūros, bet ir turi galimybę įsitraukti į įvairias įdomias veiklas, projektus, visapusiškai ugdytis.

Lituanistinė mokykla „Varpas“ yra įsikūrusi Mose (*Moss*), mieste pietryčių Norvegijoje, ir veikia prie Vidurio ir Rytų Europos kultūros centro (SØK). Pamokos lituanistinėje mokykloje vyksta kas antrą sekmadienį, išskyrus moksleivių atostogas ir kalendorines šventes. Mokslo metai mokykloje prasideda rugsėjo pirmą sekmadienį, o baigiasi birželio pradžioje. Pagrindinis priėmimas ateinantiems mokslo metams vyksta iki rugsėjo 1 dienos, tačiau į laisvas vietas priimama visus mokslo metus, tad yra kviečiami visi vaikai nuo 2 iki 18 metų. Šiemet taip pat yra ir atskiros grupės visai nemokantiems lietuviškai mokyklinio amžiaus vaikams ir suaugusiesiems. Mokykloje dirba atsidavę, patyrę, ilgalaikę patirtį ir pedagoginį išsilavinimą turintys mokytojai.

Moso lituanistinėje mokykloje pamokos vyksta susitinkant gyvai, tačiau yra galimybė derinti kontaktinį ir virtualų mokymąsi. Tam ugdymo procese naudojama Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos suteikta skaitmeninė ugdymo platforma „EDUKA klasė“. Mažiausieji lietuviukai kalbos mokosi žaisdami, tačiau jau kuo vyresni vaikai, tuo pamokėlėse žaidimų elementų mažiau. Mokyklinio amžiaus vaikai pamokose paprastai dalyvauja be tėvelių, o ikimokyklinio amžiaus vaikai dažniausiai pamokėlėse dalyvauja kartu su tėveliais. Lituanistinėje

mokykloje dirbama pagal integruotą lituanistinio švietimo programą. Lituanistinė mokykla yra registruota Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, todėl čia mokoma pagal Lietuvoje išleistus lietuvių kalbos ugdymui skirtus vadovėlius, mokymosi priemones, pritaikant juos prie vaikų konkrečių poreikių. Juk ir pati lituanistinės mokyklos „Varpas“ vizija – lankstus mokymas pagal kiekvieno poreikius. Mokykloje išduodami diplomai yra registruoti ir galioja Lietuvoje.

Įvairios veiklos

Pamokos mokykloje

Pernai suėjo penkeri metai, kai buvo įkurta Moso lituanistinė mokykla. Ta proga

mokykla nudžiugino mokinukus ir jų tėvelius savo bendruomenei padovanodama puikias šventes, išskirtinius renginius: Rugsėjo 1-ąją su Alfa lėlių teatru iš Lietuvos, Kalėdinę eglutę su lietuvišku Kalėdų Seneliu ir kalėdiniu koncertu bei aštuonias pamokėles Moso žaidimų akademijoje. Mokykloje tradiciškai paminimos valstybinės datos, kalendorinės šventės. Be jau minėtų šv. Kalėdų, taip pat linksmai, su tradicinėmis kaukėmis, žaidimais atšvenčiamos Užgavėnės, per vaikų Velykėles ridenami kiaušiniai.

Mokyklos gyvenime netrūksta ir įdomių iniciatyvų. Pernai mokslų metų baigimo proga surengta šauni Braškių šventė. Kuris vaikas nemėgsta braškių? Taigi mokyklos bendruomenė nusprendė braškių pasisodinti savo mokyklos sodelyje, kad galėtų jomis mėgautis visą vasarą. Ir pasisodino ne tik braškių, bet ir pomidorų, agurkų, mėtų, svogūnų – viskas buvo auginama ekologiškai. Derliaus užteko ne tik sau, bet ir ukrainiečių šeimoms. Taigi šventėje pasidžiaugta ne tik sėkmingais mokslo metais, diplomais, šventinėmis vaišėmis, bet ir braškėmis.

Kaip jau minėta, mokyklą lankantys vaikai turėjo galimybę dalyvauti įtraukiančiose edukacijose, įspūdžių pilnose ekskursijose, kurias organizavo Moso žaidimų akademija. Tai ir įvairių rankdarbių gamyba, šaudymas iš lankų, ekskursijos į Moso pramonės muziejų, Oslo technikos muziejų, o neseniai mokiniai vyko į įspūdingą ekskursiją į Langedragą (gamtos parkas, kuris žinomas dėl įvairių senų gyvulių veislių ir laukinių gyvūnų iš Norvegijos faunos kolekcijos), kur galėjo išvysti lūšis, lapes ir kitus laukinius Norvegijos gyvūnus vos pusės metro atstumu.

Džiugu, jog mokyklos veikla, čia dirbančių, kuriančių žmonių indėlis buvo pastebėtas ir įvertintas. Jau keleri metai artėjant Kalėdoms Lietuvos ambasada Norvegijoje įteikia simbolinius apdovanojimus – penkis tradicinius obuoliukus. Tokį apdovanojimą – Metų mokslo šviesa 2022 – pernai gavo ir lituanistinė mokykla „Varpas“. Taip pat Norvegijos lituanistinės mokyklos „Varpas“ steigėjai, vadovei ir mokytojai Jurginai Henriksen skirtas garbingas apdovanojimas – medalis „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“. Šis medalis teikiamas už ypatingus nuopelnus, puoselėjant lietuvybę užsienyje, skatinant užsienyje gyvenančių lietuvių įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą.

Su pedagoge, mokyklos vadove Jurgina Henriksen kalbamės apie tėvų vaidmenį, lituanistinių mokyklų indėlį į lietuvių kalbos mokymosi procesą ir apie tai, kuo šiandien savo veikloje galima pasidžiaugti.

Kalėdinė eglutė lituanistinėje mokykloje 2019 m.

Kada Jūs atvykote į Norvegiją? Kokie vėjai atpūtė į šį kraštą? Kokiomis veiklomis užsiimate?

Atvykau į Norvegiją prieš 16 metų. Pūtė meilės vėjai – esu meilės migrantė. Tik atvykusi iš karto puoliau mokytis norvegų kalbos ir po kelių mėnesių pradėjau dirbti norvegiškoje mokykloje. Iš pradžių pailgintos dienos grupėje, o paskui ir mokytoja. Taip jau susiklostė, kad nuo pirmų dienų pradėjau dirbti darbą, susijusį su migrantais ir jų integracija.

Dirbu prie įvairių integracijos projektų, esu projektų vadovė, vertėja, kultūros patarėja, Vidurio ir Rytų kultūros centro vaikų renginių vedėja ir scenarijų autorė. Mano darbas susijęs su migrantais, tarp jų ir lietuviais. Pavyzdžiui, buvau lietuvių statybininkams Norvegijoje skirto projekto koordinatore Tarptautinėje migracijos organizacijoje, lietuvių moterų, kurios buvo apgaule išvežtos į Norvegiją ir įtrauktos į prostituciją, grąžinimo projekto bendradarbe, konsultante Norvegijos „Carito“ informaciniame centre ar „KoronaInfo“ internetinės laidos lietuviams, gyvenantiems Norvegijoje, projekto vadove. Šiuo metu daug dėmesio skiriame

ukrainiečių pabėgėlių integracijai ir sėkmingam įsikūrimui Norvegijoje. Esu viena iš Vidurio ir Rytų kultūros centro pagalbos projekto ukrainiečiams vadovų. Taip pat aktyviai dalyvauju politikoje, dešiniųjų (*Høyre*) konservatorių partijoje. Rudenį balotiruojuosi į Moso savivaldybės rinkimus. Dažnai pasisakau už migrantų iš Europos Sąjungos teises ir integracijos pagalbą. Dėl to, kad nemoka norvegų kalbos ar neišmano įstatymų, mūsų tautiečiai neretai yra išnaudojami darbe. Noriu pasakyti, kad atvykus į Norvegiją, nors ji ir turtinga šalis, įsikurti joje toli gražu nėra lengva. Jei lyginume Norvegiją su drambliu, tai retas naujai atvykęs migrantas jaukiai įsitaiso ir ramiai joja ant šio gyvūno nugaros.

Kada buvo įkurta Jūsų lituanistinė mokykla „Varpas“? Kaip atsirado pati idėja ją steigti ir kas Jus palaikė?

Mūsų mokykla ne taip seniai atšventė penktąsias savo gyvavimo metines. Iki tol Mose lituanistinės mokyklos nebuvo, mačiau tam poreikį. Tuo labiau kad mano pačios vaikui tuo metu buvo ketveri ir norėjosi, kad lietuvių kalbą jis girdėtų ir jos mokytųsi ne tik iš manęs. O ir būdama viena iš Vidurio ir Rytų Europos kultūros centro vadovų, turėjau tam galimybę. Kažkokio ypatingo palaikymo neieškojau, parašiau į „Facebook“, ar būtų susidomėjusių. Susirinko devynių tėvelių būrelis, taip ir pradėjome. Esu dėkinga Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai už nuoširdų bendradarbiavimą.

Kiek iš viso mokykloje dirba mokytojų? Kaip sekėsi juos suburti?

Mokykla turi du mokytojus. Viena iš tų mokytojų esu aš, o kitos mokytojos per visus tuos metus keitėsi, pavyzdžiui, gimus vaikeliui, ne taip jau ir lengva dirbti sekmadieniais. Šiltu žodžiu galiu paminėti visas nuoširdžias, kūrybingas mūsų buvusias mokytojas.

Kiek mokinių lanko lituanistinę mokyklą?

Moso savivaldybė nėra didelė. Mose yra 50 tūkstančių gyventojų, tad ir mūsų lituanistinė mokykla nėra iš didžiųjų. Kiekvienais metais ją lanko apie 17 mokinių. Užtat mes pateisiname savo vardą VARPAS ir skambame. Apie mus žino mieste, renginiuose mielai dalyvauja vietiniai politikai, miesto merė. Kai kurie mūsų renginiai pritraukia po kelis šimtus dalyvių, ir ne tik lietuvių. Taigi skambame ir garsiname lietuvių kultūrą. Prieš keletą metų mūsų Lietuvos 100-mečiui skirtame renginyje dalyvavo ir kartu su lietuvių vaikais šoko bei pynė draugystės su Lietuva apyrankę net ir tuometinė Norvegijos ministrė pirmininkė Erna Solberg.

Norvegijoje gyvenančių lietuvių tėvų vaikai gimtąją kalbą girdi dažniausiai tik namų aplinkoje. Turbūt mokykloje yra tokių vaikų, kurie visai nekalba lietuviškai. Su kokiais gimtosios kalbos perdavimo iššūkiais susiduria išeivijoje gyvenančios lietuvių šeimos ir su kokiais – dvikalbės ar daugiakalbės?

Čia turėtume kalbėti ne tik apie kalbos mokėjimą. Kalbos mokėjimo stoka yra susijusi su nevisavertiškumu, kai jauti, kad nesi toks kaip kiti. Vaikai, kaip šeimos tapatybės ribos ir simboliai, atspindi savo tėvų požiūrį ir tapatybę. Taigi tik tose šeimose, kuriose tėvai daug pastangų deda, kad migracijoje vaikai išlaikytų jų gimtąją kalbą, vaikai perima sklandžią tėvų kalbą, išlaiko teigiamą požiūrį į savo tautinę kalbą. Dažnai migrantai tam tikra prasme turi dvigubą tapatybę, jausdami stiprų ryšį su savo kilmės šalimi, nacionaline kalba ir tuo pat metu daugiau ar mažiau priimdami norvegų kultūrą. Perimdami tai, kas, jų nuomone, yra geriausia iš dviejų kultūrų ir atmesdami tai, kas, jų nuomone, yra bloga. Jie sulieja norvegiškos kultūros ir lietuviškos kultūros aspektus. Be abejo, daug kas priklauso nuo žmogaus bendrų tautinių vertybių, tradicijų ir asmeninių nuostatų. Be to, jiems didelę įtaką daro priimančios šalies kontekstas. Tai lemia individo tapatybės pokyčius ir turi įtakos kalbinei praktikai.

Kovo 11-oji šventė

Kaip sekasi per trumpas pamokas sudominti įvairaus amžiaus ir lietuvių kalbos gebėjimų vaikus?

Pasitelkiame visas prieinamas 21 amžiuje mokymo priemones. Tai interaktyvus mokymas, kintanti veikla, vaikai patys gali pasirinkti, kokios užduotys jiems yra įdomesnės. Svarbiausia, kad būtų pasiektas pamokos tikslas. Jeigu matau, kad kokia užduotis vaikams ne prie širdies, iš karto keičiu veiklą. Mokymo priemonių pasirinkimas šiais laikais yra didelis, o ir patiems susikurti kokią priemonę šiuolaikinėmis technologijomis tikrai nesunku.

Kaip manote, kas yra sunkiausia mokantis lietuvių kalbos? Nuo ko reikia pradėti jos mokytis? Kas, Jūsų manymu, lemia pamokų sėkmę?

Lietuvių kalbą apskritai yra nelengva mokytis – tiek linksnių, linksniuočių, asmenų, asmenuočių. Nesimokius jos nuo mažens, sunku išmokti visas galūnes. O ir patys žodžiai netrumpi. Lituanistinio švietimo integruota programa numato lietuvių kalbos mokymą nuo dvejų metų, geriausia nuo tada ir pradėti vesti vaiką į

lituanistinę mokyklą. Na, o pradėjus mokytis gerokai vėliau, pirmiausias yra pasisveikinimas, asmeninis kontaktas ir motyvacija. Motyvacijos prireiks, ir dar kaip.

Kaip manote, kuo šiandien Lietuvos mokslo ir švietimo institucijos galėtų padėti, organizuojant lituanistinį švietimą?

Manau, kad šiandien yra jau tikrai nemažai nuveikta – sudaryta Lituanistinio švietimo integruota programa, sukurta virtuali mokymosi aplinka „Moodle“, lituanistinės mokyklos gali naudotis EDUKA ir EMA mokymosi priemonėmis, buvo priimtas ir įsigaliojo naujas įstatymas, pagal kurį nuo kitų mokslo metų mokyklos gaus finansavimą iš Lietuvos. Labai tikiuosi, kad tas finansavimas bus pakankamas, nes Norvegija yra tikrai nepigi šalis.

Kuo šiandien mokykloje labiausiai norėtumėte pasidžiaugti? Ko palinkėti lituanistinėms mokykloms, kurios galbūt tik neseniai atvėrė savo duris?

Džiaugiuosi smalsiais mūsų vaikais ir jų pasišventusiais tėveliais. Didžiuojuosi savo gimtąja kalba ir kultūra. Džiaugiuosi, kad lietuviai Norvegijoje nebijo demonstruoti savo lietuviškos kilmės ir tautybės, visur laisvai vartodami savo kalbą. Jie stengiasi integruotis ir būti viena su priimančiąja visuomene labiau per kultūrinį įsisavinimą, o ne per kalbą.

Linkiu didžiausios sėkmės visoms mokykloms. Visos jos – tiek mažos, tiek didelės – yra be galo svarbios. Kiekvieno mažo žmogučio ugdymas yra šventas dalykas.

Norvegijos Moso lituanistinei mokyklai „Varpas“, jos darbuotojams linkime ir toliau taip nuoširdžiai dirbti, puoselėti lietuvybę, mokiniams bei jų tėveliams linkime išlaikyti siekį bei ryžtą tobulinti gimtosios lietuvių kalbos žinias, stengtis pažinti gimtojo krašto istoriją ir tradicijas, kad lietuvių kalba aidėtų visuose Norvegijos kampeliuose.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS